

۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى، ئامېرىكا تەرىپىدىن تەسۋىرلەنگەن ۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى

ئالدىنقى بىر مەزگىلدە، «كۈچ خىل كۈچ» شىنجاڭغا ھە دەپ سىڭدۇرمىچىلىك، بۇزغۇنچىلىق قىلدى، ئۇلار ئىسلام دىنىي ئەقىدىلىرىنى ئېغىر بۇرمىلاپ، ھە دەپ بە-مەنە سەيسەتىلەرنى كۆيلەپ تارقىتىپ، مىللىي ئۆچمەنلىك ۋە مىللىي كەمسىتىشكە قۇترىتىپ، شىنجاڭنىڭ جەمئىيەت مۇقىم، مىل-لەتلەر ئىتتىپاقى، دىنلار ئىناق بولغان چوڭ ياخشى ۋەزىيىتىگە بۇزغۇنچىلىق قىلىشقا تەل-ۋىلەرچە ئۇرۇندى. دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدى-يەسىنىڭ زەھەرلىشى بىلەن، بىر قىسىم كىشى-لەر قايىمقۇتۇرۇلۇپ، كۈشكۈرتۈلۈپ، مەج-بۇرلىنىپ، ئازدۇرۇلۇپ، تېررورلۇق پائالىيە-تىسى، ئەسەبىزم پائالىيىتىگە قاتنىشىپ، نۇرغۇن بىگۇناھ ئاممىنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچرىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىپلا قالماستىن، يەنە ئۆزى ۋە ئائىلىسىدىكىلەرمۇ ئېغىر بەدەل تۆلدى.

كەسكىن ۋەزىيەتكە قارىتا، شىنجاڭ بىر قولدا زەربە بېرىشنى تۇتۇپ، بىر قولدا ئالدىنى ئېلىشنى تۇتۇپ، قانۇن بويىچە كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە مەركىزى تەسىس قىلىپ، دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسە-نىڭ زەھەرلىشىگە ئۇچرىغان ئاممىنى ۋاقتىدا قۇتقۇزۇپ، ئۇلارنىڭ نورمال جەمئىيەت تۇرمۇشىغا قايتىپ كېلىشىگە ياردەم بەردى. كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە مەركىز-

ئۇيغۇرلاردا: «خەلق خاتىرجەملىككە ئىنتىلىدۇ، دۈشمەن مالمىناچىلىققا تەشنا.» دېگەن ماقال بار. ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئاۋام پالاتاسىنىڭ شىنجاڭغا ئالاقىدار ئاتال-مىش «قانۇن لايىھەسى»نى ماقۇللىشىدىكى مەقسىتى بىزنىڭ ھازىرقى تىنىچ، خاتىرجەم ۋەزىيىتىمىزگە بۇزغۇنچىلىق قىلىپ، شىنجاڭ-نى قالايمىقانچىلىققا پائۇرۇپ، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ھاياتلىق ھوقۇقى، ياشاش ھوقۇقى، تەرەققىيات ھوقۇقى قاتار-لىق ئاساسىي كىشىلىك ھوقۇقىغا دەخلى – تەرۇز قىلىشتىن ئىبارەت.

ئىلگىرىكى بىر مەزگىلدە، قەشقەر ۋە-لايىتىدە زوراۋانلىق، تېررورلۇق دېلوۋە-قەلرى ئارقا – ئارقىدىن يۈز بەردى، بۇ زوراۋانچىلار دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ ئېغىر زەھەرلىشىگە ئۇچراپ، «غازات يولدا شېبەت بولغانلار جەننەتكە كىرىدۇ» دەپ ئويلاپ، نۇرغۇن بىگۇناھ ئاممىنىڭ ھاياتىنى زىيانكەشلىككە ئۇچراتتى، مېنىڭ دادام جۈمە تايىر دەل دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ ئېغىر زەھەرلىشىگە ئۇچرىغان مۇشۇ كىشىلەر تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەن. زوراۋانلىق، تېر-رورلۇق پائالىيەتلىرى كۆپ يۈزبېرىشى، ئۇ-

كەسپىي ماھارەت تەلىم ـ تەربىيەسى

يېقىنقى بىر مەزگىلدە، مەن خەۋەرلەر-دىن ئامېرىكىدىكى بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ زەھەرخەندە يالغان سۆز، قەبىھ ۋاستىلەر بىلەن، شىنجاڭنىڭ تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش ۋە ئەسەبىيلىكنى تۈگىتىش خىزمىتە-ىگە ھە دەپ ھۇجۇم قىلغانلىقى، قارا چاپلىغان-لىقىنى كۆردۈم. ئۇلار قىلچە پاكىت ئاساسى بولمىغان، تەكشۈرۈپ دەللىلىمىگەن ئەھۋال-دا، پاكىتنى بۇرمىلاپ، ئاغزىغا كەلگەنچە جۆيلۈپ، كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە مەركىزىگە خالىغانچە بوھتان چاپلىدى؛ ئۇلار رەڭلىك كۆزەينەك تاقاپ، كىشىلىك ھوقۇقنى دەستەك قىلىپ، شىنجاڭنىڭ كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە خىزمىتىگە يامان غەرزەدە داغ تەڭكۈزدى. مۇشۇ جايدا تۇغۇلۇپ، مۇشۇ جايدا چوڭ بولغان شىن-جاڭلىق، بىر دىنىي زات بولۇش سۈپىتىم بىلەن، مەن جىزمەن ئوتتۇرىغا چىقىپ، ئەينەن ئەھۋالنى سۆزلەپ، پولاتتەك پاكىت-لار ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ساختا، يالغان سۆز-لىرى ۋە بىمەنە سەيسەتلىرىنى ئېچىپ

دە، تەربىيەلەنگۈچىلەر دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقىنى ئۆگىنىپ، قانۇن ئۆگىنىپ، كەسپىي ماھارەت ئۆگىنىپ، ھەقسىز غىزلىنىپ، ھەقسىز يېتىپ – قويۇپ، 24 سائەت ھەقسىز داۋالىنىشى مۇلازىمىتىدىن بەھرىمەن بولدى. ھۆكۈمەت تەلىم – تەربىيەنى قوبۇل قىلغان تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ ئائىلىسىگە ئىجتىمائىي كاپالەت، مائارىپ، داۋالىنىشى، نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشى قا-تارلىق نۇرلۇك ئېتىبار سىياسەتلەرنى بارا-ۋەر ئەمەللىيەشتۈرۈپ، تەربىيەلەنگۈچىلەر-نىڭ ئۇرۇقى – تۇغقانلىرىنىڭ ئىشلىەپچىقە-رىشى، تۇرمۇشى، ئىشقا ئورۇنلىشىشى، ئوقۇش، داۋالىنىشى قاتارلىق جەھەتلەردىكى ئەمەلىي قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىشىغا ياردەم بېرىپ، تەربىيەلەنگۈچىلەرنى غەمدىن خالاس قىلدى. بىلىشمىچە، كەنتىمىزدىكى تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ ھەممىسىگە يىتاقلىق تۈزۈم بويىچە باشقۇرۇش يولغا قويۇلغان بولۇپ، ئۆيىگە قايتسا بولىدىكەن، ئىشى بولسا رۇخسەت سورىسا بولىدىكەن، ھەر ۋاقىت ئۆيىدىكىلەر، دوستلىرى بىلەن ئالاقە-لاشسا، تېلېفونلاشسا بولىدىكەن. تەربىيەلەن-گۈچىلەر تەربىيەلەنگەندىن كېيىن، باشقا بىر ئادەمگە گۇزگىرىپ قالغاندەك ئەدەپلىك، ئەمگەكنى سۆيىدىغان، نازىللىققا ئەھمىيەت بېرىدىغان، قانۇننى بىلىدىغان، قانۇنغا رىئا-

زۈلمەي يۈزبېرىشى ۋەزىيىتىنى ئۈنۈملۈك توسۇپ، كىشىلىك ھوقۇقنى ئەڭ زور چەكتە كاپالەتلەندۈرۈش ئۇچۇن، شىنجاڭ قانۇن بويىچە كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە مەركىزى تەسىس قىلىپ، كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيە خىزمىتىنى قانات يايدۇردى. لېكىن بىر قىسىم يامان غەرزەلىك كىشىلەر رەزىل مەقسەتتە تەلىم – تەربىيە مەركىزى توغرىسىدا قايتا – قايتا بىلجىرلاپ، ھەرخىل شەكىللەر بىلەن تەلىم – تەربىيە خىزمىتىنى بۇرمىلىدى، مېنىڭ دېمەكچى بولغىنىم، تەلىم – تەربىيە مەركىزى قۇرۇشقا تېگىشلىك بولۇپلا قالماي، بەلكى بالدۇرراق قۇرۇلغان بولسا ياخشى بولغان بولاتتى.

مەن ئىلگىرى تەلىم – تەربىيە مەركىزدە-گە كۆپ قېتىم بېرىپ ئېكسكۇرسىيە قىلدىم، ئەمەلىيەت چەت ئەللەردىكى بەزى كىشىلەر ئېيتقاندەك ئۇنداق ئەمەس، تەلىم – تەربىيە مەركىزى ئۇلار ئېيتقاندەك ئاتالمىش «جازا لاگېرى» تېخىمۇ ئەمەس. تەلىم – تەربىيە مەركىزىدە، مەن تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ ئۆ-گىنىشى ۋە تۇرمۇش ئەھۋالىنى كۆردۈم، ئۇ يەرنىڭ تۇرمۇش ئەسلىھەلىرى تولۇق، ئۆي ئىچىدە قىشتا پار بار، يازدا ھاۋا تەڭشىگۈچ

يە قىلىدىغان بولغان، ئىلگىرىكى يامان ئا-دەتلىرىنى تۈگىتىپلا قالماستىن، يەنە رازى بولغۇدەك خىزمەت تاپقان. دەل تەلىم – تەربىيە مەركىزى تەربىيەلەنگۈچىلەرنى دەل ۋاقتىدا «ئۈچ خىل كۈچ»نىڭ ئىبلىس چاڭ-گىلىدىن قايتۇرۇپ كەلدى، قانۇنغا خىلاپ جىنايەت ئۆتكۈزۈش يولىدىن قايتۇرۇپ كەلدى. تەلىم – تەربىيە خىزمىتى تەربىيەلەن-گۈچىلەرنى قۇتقۇزۇپ، ئۇلارنىڭ ئائىلىسىنى قۇتقۇزۇپلا قالماي، يەنە ئۇلارنى تېخىمۇ ياخشى تۇرمۇشقا ئېرىشتۈردى.

يېقىندا مەن تېلېۋىزوردىن ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسى ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئاتالمىشى شىنجاڭغا ئالاقىدار بىمەنە «قانۇن لايىھە-سى»نى ماقۇللىغانلىقىنى كۆردۈم، ئۇنىڭدا تەلىم – تەربىيە مەركىزى «جازا لاگېرى» «قاماق لاگېرى» دېيىلگەن، بۇنداق دېيىش-نىڭ قىلچە ئاساسى يوق، بىزنىڭ شىنجاڭدە-كى نۇرغۇن دىنىي زات تەلىم – تەربىيە مەر-كىزىنى ئېكسكۇرسىيە قىلدى، مەنمۇ بېرىپ زىدىكى تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ دەرىخانىسى ۋە ياتقىدا قىشتا پار، يازدا ھاۋا تەڭشىگۈچ بار ئىكەن، ياتقىدا تېلېۋىزور، يەنە ھەقسىز مۇنچا بار ئىكەن، ئاشخانا ئازادە – يورۇق بولۇپ، ھەقسىز تەمىنلىگەن مۇسۇلمانچە تاماق، سەيلەرنىڭ ئوزۇقلۇق قىممىتى يۇقە-

دە، تەربىيەلەنگۈچىلەر دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقىنى ئۆگىنىپ، قانۇن ئۆگىنىپ، كەسپىي ماھارەت ئۆگىنىپ، ھەقسىز غىزلىنىپ، ھەقسىز يېتىپ – قويۇپ، 24 سائەت ھەقسىز داۋالىنىشى مۇلازىمىتىدىن بەھرىمەن بولدى. ھۆكۈمەت تەلىم – تەربىيەنى قوبۇل قىلغان تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ ئائىلىسىگە ئىجتىمائىي كاپالەت، مائارىپ، داۋالىنىشى، نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشى قا-تارلىق نۇرلۇك ئېتىبار سىياسەتلەرنى بارا-ۋەر ئەمەللىيەشتۈرۈپ، تەربىيەلەنگۈچىلەر-نىڭ ئۇرۇقى – تۇغقانلىرىنىڭ ئىشلىەپچىقە-رىشى، تۇرمۇشى، ئىشقا ئورۇنلىشىشى، ئوقۇش، داۋالىنىشى قاتارلىق جەھەتلەردىكى ئەمەلىي قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىشىغا ياردەم بېرىپ، تەربىيەلەنگۈچىلەرنى غەمدىن خالاس قىلدى. بىلىشمىچە، كەنتىمىزدىكى تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ ھەممىسىگە يىتاقلىق تۈزۈم بويىچە باشقۇرۇش يولغا قويۇلغان بولۇپ، ئۆيىگە قايتسا بولىدىكەن، ئىشى بولسا رۇخسەت سورىسا بولىدىكەن، ھەر ۋاقىت ئۆيىدىكىلەر، دوستلىرى بىلەن ئالاقە-لاشسا، تېلېفونلاشسا بولىدىكەن. تەربىيەلەن-گۈچىلەر تەربىيەلەنگەندىن كېيىن، باشقا بىر ئادەمگە گۇزگىرىپ قالغاندەك ئەدەپلىك، ئەمگەكنى سۆيىدىغان، نازىللىققا ئەھمىيەت بېرىدىغان، قانۇننى بىلىدىغان، قانۇنغا رىئا-

۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى، ئامېرىكا تەرىپىدىن تەسۋىرلەنگەن ۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى

بار، ياتاقتا تېلېۋىزور بار ئىكەن؛ مەخسۇس داۋالاش ئۆيى بار بولۇپ، 24 سائەت ھەقسىز داۋالاش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەي-دىكەن؛ زال ئىچى – سىرتىدا مەدەنىيەت – تەنتەربىيە پائالىيەت سورۇنلىرى بار بولۇپ، دائىم مول، رەڭدار مەدەنىيەت – تەنتەربىيە، كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلىدە-كەن؛ كىتاب ئوقۇش ئۆيى بار بولۇپ، تەر-بىيەلەنگۈچىلەرنىڭ كىتاب ئوقۇشىغا، ئۆگىنە-شىگە قولايلىق يارىتىلىپتۇ؛ قانۇندىن مەبىلى-ھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، تەربىيەلەنگۈ-چىلەرنىڭ قانۇن قاتلىمىدىكى قىيىنچىلىقى ۋە گۇمانلىرىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىشقا ياردەم بې-رىلىدىكەن؛ پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەپ، تەربىيە-لەنگۈچىلەرنىڭ پىسخىك ساغلاملىقىغا كۆڭۈل بۆلۈنىدىكەن. بارلىق تەرەپلەلەنگۈچىلەر بىردەك كۈتۈنۈش، داۋالىنىشى قاتارلىق ئىجتىمائىي سۇغۇرتىدىن بەھرىمەن بوىپتۇ، ئومۇمي خەلق سالامەتلىك تەكشۈرتۈشكە قاتناشتۇرۇلۇپتۇ.

تەلىم – تەربىيە مەركىزىدە دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقى، قانۇن، كەسپىي ماھا-

رى، تۇرى كۆپ ئىكەن. مەن تەربىيەلەنگۈ-چىلەرنىڭ ئۆزىنىڭ قىزىقىشى بويىچە ئۆز ئالدىغا تاللاپ ئەمگەك ماھارىتى ئۆگىنىۋات-قانلىقىنى، دەرىستىن سىرتقى تۇرمۇشىنىڭمۇ مول، رەڭدارلىقىنى كۆردۈم، مەن ھەقىقە-تەن ئويلاپ يېتەلمىدىم، مۇشۇنداق تەلىم – تەربىيە مەركىزى قانداقلارچە «جازا لاگې-رى» «قاماق لاگېرى» بىلەن مۇناسىۋەت-لىك بولۇپ قالدى؟

شىنجاڭدىكى تەلىم – تەربىيە مەركىزى توغرىسىدا بىز شىنجاڭلىقلارلا ئەڭ سۆز قىلىش ھوقۇقىغا ئىگە. بىراق، بەزى كىشىلەر ئەمەلىي ئەھۋالنى زادىلا بىلمەي تۇرۇپ، ھەتتا شىنجاڭغا زادىلا كېلىپ باقماي تۇرۇپ، قارىسىغىلا كەلسە – كەلمەس بىلە-جىرلاپ، كەلسە – كەلمەس قول تىقىپ، ھەق – ناھەقنى ئارىلاشتۇرۇپ، پاكىتنى بۇرمىلىدى. ئەجىبا ئۇلار بۇ بىر نەچچە يىلدا ئەسەبىيە-لىكىنى تۈگىتىش خىزمىتىنىڭ شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىغا ئېلىپ كەلگەن ئەمەلىي ياخشىلىقلىرىنى كۆرمىگەنمىدۇ؟ مېنىڭچە ئۇلارنىڭ نىيىتى يامان، غەربىنى بىلگىلى بولمايدۇ! ئۇلار شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىنىڭ بەختلىك، خاتىرجەم كۈن كەچۈرۈ-ۋاتقانلىقىنى كۆرۈشنى خالىمىغاچقا، ھازىرقى شىنجاڭنىڭ گۈللەپ ياشنىشى، گۈللىنىشى، مۇقىملىقىنى كۆرمەسكە سالىدۇ، ئەمەلىيەت

دە، تەربىيەلەنگۈچىلەر دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقىنى ئۆگىنىپ، قانۇن ئۆگىنىپ، كەسپىي ماھارەت ئۆگىنىپ، ھەقسىز غىزلىنىپ، ھەقسىز يېتىپ – قويۇپ، 24 سائەت ھەقسىز داۋالىنىشى مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەي-دىكەن؛ زال ئىچى – سىرتىدا مەدەنىيەت – تەنتەربىيە پائالىيەت سورۇنلىرى بار بولۇپ، دائىم مول، رەڭدار مەدەنىيەت – تەنتەربىيە، كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلىدە-كەن؛ كىتاب ئوقۇش ئۆيى بار بولۇپ، تەر-بىيەلەنگۈچىلەرنىڭ كىتاب ئوقۇشىغا، ئۆگىنە-شىگە قولايلىق يارىتىلىپتۇ؛ قانۇندىن مەبىلى-ھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، تەربىيەلەنگۈ-چىلەرنىڭ قانۇن قاتلىمىدىكى قىيىنچىلىقى ۋە گۇمانلىرىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىشقا ياردەم بې-رىلىدىكەن؛ پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەپ، تەربىيە-لەنگۈچىلەرنىڭ پىسخىك ساغلاملىقىغا كۆڭۈل بۆلۈنىدىكەن. بارلىق تەرەپلەلەنگۈچىلەر بىردەك كۈتۈنۈش، داۋالىنىشى قاتارلىق ئىجتىمائىي سۇغۇرتىدىن بەھرىمەن بوىپتۇ، ئومۇمي خەلق سالامەتلىك تەكشۈرتۈشكە قاتناشتۇرۇلۇپتۇ.

۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى، ئامېرىكا تەرىپىدىن تەسۋىرلەنگەن ۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى

رەت ھەمدە ئەسەبىيلىكنى تۈگىتىش ئاسا-سىي مەزمۇن قىلىنغان ئوقۇتۇش دەرسلىكى تەسىس قىلىنىپتۇ. دۆلەت ئورتاق تىل – يې-زىقىنى ئۆگىنىش ئارقىلىق، تەربىيەلەنگۈچە-لەر دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقىنى قوللىنىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىپ، زامانىۋى مەدەنىي تۇرمۇشقا تېخىمۇ ياخشى سىڭىشىپتۇ. تىل ئۆگىنىشى بىلەن بىللە، تەربىيەلەنگۈچىلەر يەنە ئۆزلىرىنىڭ ئارزۇسىغا ئاساسەن، كىيىم تىكىش، يېمەكلىك پىششىقلاش، ھۆسن گۈ-زەللەشتۈرۈش – چاچ گۈزەللەشتۈرۈش، ئاپتوموبىل رېمونت قىلىش، گىلەم توقۇش قاتارلىق ماھارەتلەرنى ئۆگىنىپتۇ، بەزىلەر يەنە كۆپ خىل ماھارەت ئۆگىنىپتۇ. بۇ، پار-تىبە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ ئۇلارغا ياردەم بەرگەن-لىكى – يۆلگەنلىكى، ئۇلارنى قۇتقۇزغانلىقى. بۇنىڭغا قارىتا، مەن تەلىم – تەربىيە مەركە-زىنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسى بىلەن يۇقۇملانغان ھەمدە يېنىكرەك جىنايىتى بار كىشىلەرگە قارىتا تەربىيەلەپ، قۇتقۇزۇپ، ياردەم بېرىپ – يۆلەپ، ئۇلارنىڭ نورمال كىشىلەردەك تۇرمۇش كەچۈرۈشىگە ياردەم بەرگەنلىكىنى قەتئىي ھىمايە قىلمەن، قەتئىي قوللايمەن.

دە، تەربىيەلەنگۈچىلەر دۆلەت ئورتاق تىل – يېزىقىنى ئۆگىنىپ، قانۇن ئۆگىنىپ، كەسپىي ماھارەت ئۆگىنىپ، ھەقسىز غىزلىنىپ، ھەقسىز يېتىپ – قويۇپ، 24 سائەت ھەقسىز داۋالىنىشى مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەي-دىكەن؛ زال ئىچى – سىرتىدا مەدەنىيەت – تەنتەربىيە پائالىيەت سورۇنلىرى بار بولۇپ، دائىم مول، رەڭدار مەدەنىيەت – تەنتەربىيە، كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرى ئۆتكۈزۈلىدە-كەن؛ كىتاب ئوقۇش ئۆيى بار بولۇپ، تەر-بىيەلەنگۈچىلەرنىڭ كىتاب ئوقۇشىغا، ئۆگىنە-شىگە قولايلىق يارىتىلىپتۇ؛ قانۇندىن مەبىلى-ھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، تەربىيەلەنگۈ-چىلەرنىڭ قانۇن قاتلىمىدىكى قىيىنچىلىقى ۋە گۇمانلىرىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىشقا ياردەم بې-رىلىدىكەن؛ پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىشى ئۆيى بار بولۇپ، پىسخىكىلىق مەسلىھەت بېرىش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەپ، تەربىيە-لەنگۈچىلەرنىڭ پىسخىك ساغلاملىقىغا كۆڭۈل بۆلۈنىدىكەن. بارلىق تەرەپلەلەنگۈچىلەر بىردەك كۈتۈنۈش، داۋالىنىشى قاتارلىق ئىجتىمائىي سۇغۇرتىدىن بەھرىمەن بوىپتۇ، ئومۇمي خەلق سالامەتلىك تەكشۈرتۈشكە قاتناشتۇرۇلۇپتۇ.

۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى، ئامېرىكا تەرىپىدىن تەسۋىرلەنگەن ۱۹۸۰ يىلى ۱۰ ئاينىڭ ۱۰ كۈنى

تېخىمۇ مۇھىمى، شىنجاڭنىڭ ئىجتىمائىي مۇ-قىملىق ۋە گەبەدىي ئەمىنلىكىنى ئىشقا ئاشۇ-رۇشنىڭ تەخىرىسىز ئېھتىياجى. مەن ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرگەن كەسپىي ماھارەت تەلىم – تەربىيەسىدە ئاتال-مىش «جىسمانىي ئەركىنلىكنى چەكلەش، ئۇ-نىڭدىن مەھرۇم قىلىش» ئەسلا مەۋجۇت ئەمەس، بەلكى ئۇ قانۇن بويىچە قوللىنىلغان تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ تېررورىزم، دىنىي گە-سەبىزمىنىڭ ئاسارىتىدىن قۇتۇلۇشىغا ياردەم بېرىدىغان ئەسقاتىدىغان ئۈنۈملۈك تەدبىر. بىرىنچىدىن، تەربىيەلەنگۈچىلەرنىڭ قانۇن-چىللىق ئېڭى كەمچىل بولۇشقا قارىتا، مەخسۇس قانۇن بىلىملىرى دەرسى تەسىس قىلىنىپ، تەربىيەلەنگۈچىلەر قانۇن ئۆگە-نىش، قانۇننى پىششىق بىلىش، دۆلەت ئېڭى، پۇقرالىق ئېڭى، قانۇنچىللىق ئېڭىنى كۈچەيتىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىنىپتۇ، تەر-بىيەلەنگۈچىلەرنىڭ تەربىيەنى تاماملىغاندىن كېيىن جەمئىيەتكە قەدەم قويۇپ، نورمال تۇرمۇش كەچۈرۈشىگە ئاساس سېلىنىپتۇ.

ئامېرىكا تەرەپنىڭ شىنجاڭغا قارا چاپلاش، تۆھمەت قىلىش غەربى ئىنتايىن رەزىل

□ توققۇزتارا ناھىيەلىك ئىسلام دىنى جەمئىيىتىنىڭ مۇئاۋىن جەمئىيەت باشلىقى، توققۇزتارا ناھىيەسى جىرغىلاڭ يېزىسى ئوشاغاندى مەسچىتىنىڭ ئىمامى ئەسبىدىن سەمەت

ئالدىدا يەنە ئامالنىڭ بارىچە ئىغۋاگەرچىلىك قىلىپ بوھتان چاپلايدۇ. لېكىن، ئاشۇ كىشى-لەرنىڭ قانداق قارا چاپلىشىدىن قەتئىينەزەر، پولاتتەك پاكىت ئېېنىق تۇرۇپتۇ، تەلىم – تەربىيە مەركىزى تېررورىزم، ئەسەبىزمى مەنبەدىن يوقاتتى، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىغا تولۇق ھۆرمەت قىلدى ۋە كاپالەتلىك قىلدى، تەلىم – تەربىيە مەركىزى بولمىسا، بۇگۈنكى شىنجاڭنىڭ ئە-ناقلىقى، مۇقىملىقى بولمايتتى.

ھازىر شىنجاڭ مۇقىم بولدى، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئاساسىي كىشىلىك ھوقۇقى تولۇق كاپالەتلەندۈرۈلدى، ئەسەبىي ئىدىيە-نىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلار تەربىيەلە-نىش ئارقىلىق ئەسەبىي ئىدىيەنى يوقىتىپ، زوراۋانلىق، تېررورلۇقتىن يىراقلاشتى، شىن-جاڭدا زوراۋانلىق، تېررورلۇق پەيدا بولىدە-غان تۇپراق يوقالدى. بۇ ۋاقىتتا، ئامېرىكا ئاتالمىشى شىنجاڭغا ئالاقىدار «قانۇن لايىھە-سى»نى چىقاردى، ئۇنىڭ مەقسىتى شىنجاڭ ئافغانىستان، سۇرىيەدەك مالىمان بولۇپ كەتكەندە، ئۆزى يەنە قالايمىقانچىلىق تۇغە-دۇرۇشتىن باشقا نەرسە ئەمەس. بۇنىڭغا ئۇيغۇر ئاممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان شىن-جاڭدىكى ھەر مىللەت خەلق ھەرگىز قو-شۇلمايدۇ.

دىنىي خادىم بولۇش سۈپىتىم بىلەن، دىنىي ئەسەبىزمىنىڭ دىن ئەمەسلىكىنى ئېنىق بىلىمەن. دىنىي ئەسەبىزم دىن بايرىقىنى كۆ-تۈرۈۋالغان بولسىمۇ، لېكىن دىنىي ئەقىدىگە پۈتۈنلەي خىلاپلىق قىلدى. تەلىم – تەربىيە مەركىزىنى ئېكسكۇرسىيە قىلىشى ئارقىلىق، مەن تەلىم – تەربىيە مەركىزدە ئۆگىنىۋاتقان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زەھەرلىشىگە ئۇچرىغان كىشىە-لەر بولۇپ، جەمئىيەتكە بەلگىلىك خەۋپ پەيدا قىلغانلىقىنى چۈشەندىم، لېكىن پارتىيە ۋە ھۆكۈمەت ئۇلارنى تاشلىۋەتمىدى. تەر-بىيەلەنگۈچىلەر تەلىم – تەربىيە مەركىزىدە پارتىيەنىڭ مىللەت – دىن سىياسىتى ۋە قانۇن، قانۇن – نىزاملرىنى ئۆگىنىپتۇ، نېمە-نىڭ قانۇنلۇق دىنىي پائالىيەت، نېمىنىڭ قا-نۇنىسىز دىنىي پائالىيەت، نېمىنىڭ دىنىي ئە-سەبىزم ئىكەنلىكىنى ئۆگىتىپ، دىنىي ئەسە-بىزمىنىڭ دىنىي ئەقىدىگە پۈتۈنلەي خىلاپ ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي چۈشىنىپتۇ، تېررورىزم، دىنىي ئەسەبىزمنىڭ جىنايىي ماھىيىتى ۋە ئېغىر خەۋپىنى ئېنىق تونۇپتۇ.

دىنىي خادىم بولۇش سۈپىتىم بىلەن، دىنىي ئەسەبىزمىنىڭ دىن ئەمەسلىكىنى ئېنىق بىلىمەن. دىنىي ئەسەبىزم دىن بايرىقىنى كۆ-تۈرۈۋالغان بولسىمۇ، لېكىن دىنىي ئەقىدىگە پۈتۈنلەي خىلاپلىق قىلدى. تەلىم – تەربىيە مەركىزىنى ئېكسكۇرسىيە قىلىشى ئارقىلىق، مەن تەلىم – تەربىيە مەركىزدە ئۆگىنىۋاتقان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ دىنىي ئەسەبىيلىك ئىدىيەسىنىڭ زەھەرلىشىگە ئۇچرىغان كىشىە-لەر بولۇپ، جەمئىيەتكە بەلگىلىك خەۋپ پەيدا قىلغانلىقىنى چۈشەندىم، لېكىن پارتىيە ۋە ھۆكۈمەت ئۇلارنى تاشلىۋەتمىدى. تەر-بىيەلەنگۈچىلەر تەلىم – تەربىيە مەركىزىدە پارتىيەنىڭ مىللەت – دىن سىياسىتى ۋە قانۇن، قانۇن – نىزاملرىنى ئۆگىنىپتۇ، نېمە-نىڭ قانۇنلۇق دىنىي پائالىيەت، نېمىنىڭ قا-نۇنىسىز دىنىي پائالىيەت، نېمىنىڭ دىنىي ئە-سەبىزم ئىكەنلىكىنى ئۆگىتىپ، دىنىي ئەسە-بىزمىنىڭ دىنىي ئەقىدىگە پۈتۈنلەي خىلاپ ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي چۈشىنىپتۇ، تېررورىزم، دىنىي ئەسەبىزمنىڭ جىنايىي ماھىيىتى ۋە ئېغىر خەۋپىنى ئېنىق تونۇپتۇ.

(ئاخىرى 12 ـ بەتتە)